

Nr 56.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning om vissa ändringar i förordningen den 6 november 1908 (nr 129) angående en särskild stämpelavgift vid köp och byte av fondpapper; given Stockholms slott den 4 januari 1927.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till förordning om vissa ändringar i förordningen den 6 november 1908 (nr 129) angående en särskild stämpelavgift vid köp och byte av fondpapper.

GUSTAF.

Ernst Lyberg.

Förslag

till

förordning om vissa ändringar i förordningen den 6 november 1908 (nr 129) angående en särskild stämpelavgift vid köp och byte av fondpapper.

Härigenom förordnas, att 3 §, 4 § 2 mom., 6 § samt 7 § 2 och 4 mom. i förordningen den 6 november 1908 angående en särskild stämpelavgift vid köp och byte av fondpapper skola, 3 §, 4 § 2 mom. och 6 § i nedan angivna delar, erhålla följande ändrade lydelse:

3 §.

1. Avräkningsnota, varom i 2 § förmäles, skall, där ej nedan annorlunda stadgas, vid köp förses med stämpel till följande belopp, nämligen:

a) vid köp av aktier, lotter, andelsbevis och delaktighetsbevis 30 öre, då de överlåtna aktiernas, lotternas, andelsbevisens eller delaktighetsbevisens sammanlagda värde icke överstiger 100 kronor, och därutöver 30 öre för varje påbörjat belopp av 100 kronor,

b) vid köp av obligationer 10 öre, då de överlåtna obligationernas sammanlagda värde ej överstiger 100 kronor, och därutöver 10 öre för varje påbörjat belopp av 100 kronor,

dock att, där den ene kontrahenten är fondhandlare och avtalet avslutas icke för dennes räkning utan i kommission, avräkningsnotan skall förses,

c) vid köp av aktier, lotter, andelsbevis och delaktighetsbevis med stämpel av 15 öre, då de överlåtna aktiernas, lotternas, andelsbevisens eller delaktighetsbevisens sammanlagda värde icke överstiger 100 kronor, och därutöver 15 öre för varje påbörjat belopp av 100 kronor, samt

d) vid köp av obligationer med stämpel av 5 öre, då de överlåtna obligationernas sammanlagda värde ej överstiger 100 kronor, och därutöver 5 öre för varje påbörjat belopp av 100 kronor.

Ävenledes skall, där ej nedan annorlunda stadgas, avräkningsnota vid byte förses med stämpel till följande belopp, nämligen:

e) vid byte av aktier, lotter, andelsbevis och delaktighetsbevis 15 öre, då det värde, som enligt 4 § 4 mom. skall i avräkningsnotan upptagas, ej överstiger 100 kronor, och därutöver 15 öre för varje påbörjat belopp av 100 kronor, samt

f) vid byte av obligationer 5 öre, då det värde, som enligt 4 § 4 mom. skall i avräkningsnotan upptagas, ej överstiger 100 kronor, och därutöver 5 öre för varje påbörjat belopp av 100 kronor.

Med — — handelsböcker.

2. Stämpelplikt äger icke rum i följande fall, nämligen:

a) då bägge kontrahenterna äro fondhandlare och avtalet å vardera sidan avslutas icke för egen räkning utan i kommission;

b) då aktie, lott, andelsbevis eller delaktighetsbevis utan mellangift utbytes mot annan eller andra aktier, lotter, andelsbevis eller delaktighetsbevis i samma bolag och till enahanda eller lägre belopp;

c) då obligation utan mellangift utbytes mot annan eller andra obligationer av samma utgivare samt med samma räntefot och till enahanda eller lägre belopp;

d) vid köp av obligationer, som utfärdats eller garanterats av svenska staten, eller då vid överlåtelse av aktie eller obligation den ene kontrahenten är svenska staten eller svenska statsförvaltningen tillhörande allmänt verk eller styrelse, riksdagens verk, Sveriges allmänna hypoteksbank eller konungariket Sveriges stadshypotekskassa, samt slutligen

e) vid utlämnande av här i riket utfärdad obligation, då enligt förordningen angående stämpelavgiften obligationen skall före utlämnandet förses med särskild stämpel.

3. Slutes reportavtal, skall endast den avräkningsnota förses med stämpel, som gäller den till beloppet större av de båda till reportavtalet hörande affärerna; och skall stämpelavgiften utgå med femtedelen av det belopp, som enligt 1 mom. eljest skolat utgöras, i varje fall dock minst 5 öre.

Skall vid reportavtal icke särskild ersättning erläggas till den andre kontrahenten i avtalet, äge stämpelplikt icke rum.

4. Därest avtal om köp eller byte av fondpapper avslutas genom en eller flera fondhandlare i kommission, skall sammanlagda stämpelavgiften icke i något fall beräknas till högre belopp än om avtalet slutits utan anlitande av kommissionär, dock med iakttagande av vad i 3 mom. stadgas om viss lägsta avgift.

5. Värdet å de överlåtna fondpapperen skall vid köp anses motsvara köpeskillingen och må vid byte icke upptagas till lägre belopp än det vid tiden för bytesavtalet i allmänhet gällande.

4 §.

2. Vid — — — namn.

Då fondhandlare avslutar köpavtal, icke för egen räkning utan såsom kommissionär, skall han förse avräkningsnota med påskrift: i kommission (avräkningsnota i kommission); där jämlikt 3 § 2—4 mom. stämpeln utgöres med nedsatt belopp eller stämpelplikt icke äger rum, skall i avräkningsnotan tillika antecknas grunden till nedsättningen eller befriel-

sen, såvida den icke eljest framgår av avräkningsnotans innehåll. Avslutar annan än fondhandlare köpavtal för annans räkning, skall i avräkningsnotan utsättas för vems räkning avslutandet skett.

Avräkningsnota — — — underskriven.

6 §.

Den, — — — stämpel.

För utgörandet av föreskriven stämpel svare likväl i varje fall såväl vardera kontrahenten för sig som ock förmedlare, med den inskränkning att, om köp- eller bytesavtalet avslutats i utlandet, ansvaret ligger endast å här i riket bosatt kontrahent och förmedlare. Såsom avslutat i utlandet anses härvid jämväl sådant avtal, som kommit till stånd medelst post-, telefon- eller telegrafförbindelse mellan ort i Sverige och ort i utlandet.

7 §.

2. När till avräkningsnota erfordras stämpel till större belopp än en stämpel innehåller, må två eller flera stämplars begagnas. Där stämpelbeloppet utfaller i sådant tal, varå stämpel ej finnes eller vartill flera stämplars å mindre värden ej kunna sammanjämkas, skall stämpel å det lägre värde, som är sagda tal närmast, begagnas.

4. För stämpel, som av förmedlaren åsatts avräkningsnota, äger denne utbekomma ersättning hos vilken av kontrahenterna som helst. Stämpel å avräkningsnota, som, efter försäljning av fondpapper å exekutiv auktion, av auktionsförrättaren upprättas, skall gäldas på sätt i 198 § utsökningslagen om kostnad för utmätt egendoms försäljning stadgas.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1928; dock skola de i 3 § 3 mom. meddelade föreskrifter tillämpas först från och med dag, som Konungen efter särskild prövning bestämmer.

Intill den 1 januari 1928 skall den stämpelavgift, varom stadgas i förordningen den 6 november 1908, utgå med de i förordningen den 13 april 1922 (nr 175) om ändrad lydelse av 3 § i förstnämnda förordning stadgade belopp.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 4 januari 1927.*

Närvarande:

Statsministern EKMAN, ministern för utrikes ärendena LÖFGREN, statsråden
THYRÉN, RIBBING, MEURLING, GÄRDE, PETTERSSON, HELLSTRÖM, ROSÉN,
HAMRIN, ALMKVIST, LYBERG.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Lyberg, anför:

Förut i dag har jag vid beräkningen av statens inkomster av stämpelmedel för budgetåret 1927—1928 anmält mig hava för avsikt att, i anslutning till en av styrelsen för Stockholms fondbörs gjord framställning, framlägga förslag om nedsättning av nu utgående stämpelavgift vid köp och byte av aktier. Jag anhåller nu att till behandling få upptaga fråga om ändringar i sådant syfte i förordningen den 6 november 1908 (nr 129) angående en särskild stämpelavgift vid köp och byte av fondpapper ävensom vissa andra, smärre ändringar i fondstämpelförordningen.

Till en början tillåter jag mig lämna en översikt över de bestämmelser, vilka från och med fondstämpelns införande gällt beträffande avgiftsbeloppen.

Historik.

Då riksdagen år 1908 i huvudsak antog Kungl. Maj:ts förslag om införande av en särskild stämpelavgift vid köp och byte av fondpapper, varmed enligt riksdagens beslut likställdes överlåtelse av rätt till teckning av sådana värdepapper, bestämdes skatten — med sänkning av de i propositionen föreslagna skattesatser — till 20 öre för varje påbörjat belopp av 200 kronor eller 1 promille vid köp av aktier och banklotter samt till 10 öre för varje påbörjat belopp av 200 kronor eller $\frac{1}{2}$ promille vid köp av obligationer; vid byte skulle stämpelskatten utgå med hälften av dessa skattesatser. Nämnda skattesatser blevo gällande till år 1913, då riksdagen i anledning av väckt motion beslöt höja den vid köp av aktier och banklotter utgående fondstämpelavgiften till 30 öre för varje påbörjat belopp av 200 kronor eller alltså $1\frac{1}{2}$ promille. Beträffande köp av obligationer förblevo skattesatserna oförändrade. För byte reglerades skattesatserna så, att de fortfarande kommo att utgöra hälften av de för köp gällande. Sistnämnda är utvidgades på förslag av Kungl. Maj:t begreppet fondpapper att omfatta jämväl lotter i kommanditbolag samt andels- och delaktighetsbevis i vissa penninginrättningar, vilka samtliga värdepapper i avseende å stämpelbeloppen likställdes med aktier och banklotter. I det följande inbegriper

1908.

1913.

jag under benämningen »aktier» samtliga därmed i avseende å stämpelavgiftens belopp likställda fondpapper.

1917.

Vid 1917 års riksdag beslöts på förslag av Kungl. Maj:t en fördubbling av de vid köp och byte av aktier då gällande skattesatser, dock endast provisoriskt för ett års tid. Såsom stöd för förslaget återropades i propositionen ett yttrande, avgivet av de för utarbetande av förslag till börslagstiftning m. m. tillkallade sakkunniga, vari dessa bland annat anfört, hurusom någon *varaktig* höjning av fondstämpeln icke kunde av dem tillstyrkas, medan däremot någon befogad invändning enligt de sakkunnigas mening icke kunde göras mot att under då rådande goda konjunkturen och våldsamma spekulation underkasta fondpappersomsättningen en *tillfällig* skatteförhöjning. Omsättningen av obligationer syntes emellertid icke böra betungas med högre avgift, i synnerhet som en sådan förhöjning beträffande obligationer icke skulle för staten medföra någon avsevärd inkomstökning.

Förordning i ämnet utfärdades den 30 mars 1917.

1918 års lag-
tima riksdag.

Den sålunda bestämda förhöjningen av skattesatserna föreslogs av Kungl. Maj:t genom proposition till 1918 års lagtima riksdag att gälla för ytterligare ett år.

Till det vid nämnda proposition fogade utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för den 22 januari 1918 anförde chefen för finansdepartementet — efter anmälan av ett utav de för utarbetande av förslag till börslagstiftning m. m. tillkallade sakkunniga avgivet yttrande — följande:

»De förhållanden, vilka föranledde tillkomsten av 1917 års förordning, äro, såsom de sakkunniga framhållit, allttjämt förhanden. Huru länge desamma komma att fortvara, läser ej nu låta sig avgöra. Emellertid kan förvisso icke inom den närmaste framtiden förväntas någon sådan ändring i dessa förhållanden, att återgång till förut gällande stämpelavgifter skulle redan för det närvarande kunna anses motiverad. Med hänsyn till önskvärdheten av att stävja den för det närvarande alltför livliga spekulativen kan det till och med ifrågasättas, att stämpelavgiften borde än ytterligare ökas. Då det emellertid kan befaras, att den legitima fondhandeln därigenom skulle försvåras alltför mycket, har jag dock ansett en sådan åtgärd åtminstone icke för det närvarande böra vidtagas. Enligt min mening bör alltså den vid 1917 års riksdag beslutade högre avgiften utgå med oförändrat belopp jämväl för tiden efter den 31 mars 1918. Med hänsyn till nämnda avgifts tillfälliga natur synes, på sätt de sakkunniga yttrat, ett beslut om avgiftens fortsatta utgörande för det närvarande dock icke böra avse längre tid än ett år, räknat från sistnämnda dag, varjämte Kungl. Maj:t tillika läser böra tillerkännas befogenhet att, därest förhållandena skulle sådant påkalla, redan dessförinnan förordna, att beslutet om stämpelavgiftens förhöjning ej vidare skall äga tillämpning.»

Det med propositionen framlagda förslaget blev av riksdagen antaget.

1918 års ur-
tima riksdag.

I en till 1918 års urtima riksdag avlåten proposition, nr 25, föreslog Kungl. Maj:t riksdagen att från och med den 20 november 1918 till dag, som av Konungen bestämdes, dock ej längre än till den 1 juli 1919, för

överlåtelse av samtliga fondpapper fastställa dubbelt så höga stämpelavgifter som enligt förutnämnda provisoriska bestämmelser eller alltså 6 promille beträffande aktier och 1 promille beträffande obligationer.

Vid ärendets föredragning för Kungl. Maj:t den 25 oktober 1918 anförde chefen för finansdepartementet bland annat följande:

»Det är väl bekant, att omsättningen å fondmarknaden för närvarande är mycket livlig. Icke minst torde de ökade fredsutsikterna verka stimulerande å värdepappersomsättningen. Det synes mig under sådana förhållanden vara angeläget att, genom höjning av fondstämpeln, i större utsträckning än nu sker i statsfinansiellt syfte utnyttja denna skatteälla, vars betydelse ej får underskattas.

Ifrågavarande stämpelskatt har ansetts vara av betydelse jämväl såsom ett medel att motverka den osunda fondbörsspekulationen. I det utlåtande av fondbörssakkunniga, som åberopades i 1917 års proposition, yttrade väl dessa, att enligt deras åsikt den osunda spekulativen icke kunde medelst omsättningsskatt stävjas, utan att densamma gjordes så hög, att samtidigt kapitalplaceringen i aktier i alltför stor grad motverkades och varje sund spekulativen så gott som omöjliggjordes. För min del vågar jag heller icke antaga, att ens den fördubbling av de nuvarande, provisoriska skattesatserna, som jag ämnar föreslå, skall förhindra den osunda spekulativen. Å andra sidan torde måhända dock en dylik höjning icke alldeles sakna betydelse i detta avseende. Härtill kommer, att det argument, som eljest framförts mot starkare höjning av fondstämpeln, nämligen att kapitalplaceringen i aktier skulle motverkas, under nu rådande förhållanden å penningmarknaden snarare talar för en sådan höjning. I Danmark har nyligen av regeringen framlagts ett förslag om höjning av fondstämpeln till 1 krona för 200 kronors omsättningsvärde. Jag anser, såsom nyss antyddes, att man hos oss bör gå något längre, och föreslår fördubbling av nu gällande skattesatser, varigenom stämpelavgiften skulle bliva 1 krona 20 öre vid direkta försäljningar av aktier och liknande fondpapper samt 60 öre vid byte av berörda värdehandlingar. Samtidigt torde en höjning böra ske även av stämpelavgiften vid överlåtelse av obligationer.»

Riksdagen biföll Kungl. Maj:ts proposition med endast den ändring, att författningen på grund av den framskridna tiden förklarades skola gälla från och med den 1 december 1918, varefter förordning i ämnet utfärdades den 29 november 1918.

Med proposition den 18 februari 1919, nr 98, förelade Kungl. Maj:t riksdagen förslag avseende förhöjning av fondstämpelavgiften under ytterligare ett år eller till den 1 juli 1920, i sammanhang varmed fondstämpelavgiften för underlättande av dess uträknande ställdes i relation till jämna hundratal i stället för, såsom förut, tvåhundratal av de överlätna fondpapperens värde. Vid anmälan av förslaget inför Kungl. Maj:t uttalade chefen för finansdepartementet i huvudsak, att med hänsyn till den korta tid, under vilken den senast beslutade förhöjningen av fondstämpelavgiften varit i tillämpning, det ännu vore för tidigt att göra några uttalanden om dess verkningar. En förlängning av gällande bestämmelser, vilka trädde ur kraft den 1 juli 1919, syntes emellertid erforderlig ur statsfinansiell synpunkt.

Jämväl denna proposition vann riksdagens bifall.

1920—1926.

På förslag av Kungl. Maj:t hava 1920—1926 års riksdagar sedermera beslutat fortsatt tillämpning i det stora hela av de skattesatser, som tillämpats från och med den 1 december 1918. Enligt förordning den 30 april 1926 (nr 96) skall sålunda den högre stämpelavgiften, för vilken beloppen senast intagits i en förordning den 13 april 1922 (nr 175), utgå till och med den 30 juni 1927, med rätt för Konungen att, om särskilda förhållanden därtill föranleda, förordna om stämpelavgiftens nedsättande till lägst de belopp, vilka i motsvarande fall utgingo enligt förordningen den 15 augusti 1913 (nr 191) om ändrad lydelse av 3 § i oförmälda förordning den 6 november 1908.

Statistik.

Enligt tillgängliga uppgifter har stämpelavgiften vid köp och byte av fondpapper räknat från och med år 1910 inbragt följande belopp i hela kronotal:

År	Kronor	År	Kronor
1910	580,841	1919	8,301,894
1911	838,598	1920	5,448,826
1912	1,518,466	1921	2,320,751
1913	1,177,093	1922	2,362,046
1914	590,480	1923	1,853,283
1915	734,527	1924	1,913,291
1916	4,264,031	1925	2,090,874
1917	11,911,452	1926	2,996,391.
1918	14,144,368		

För det närmare bedömandet av dessa uppgifter torde här sammanfattningsvis få erinras, att gällande stämpelavgifter beträffande aktier (vid köp 6 promille) äro fyra gånger så höga som de år 1913 stadgade stämpelavgifterna men för obligationer (vid köp 1 promille) endast fördubblade. Gällande stämpelavgifter hava i det stora hela tillämpats från och med den 1 december 1918 och ersatte då, såvitt angår aktier, de jämlikt 1917 års förordning stadgade stämpelförhöjningarna, vilka beträffande sistnämnda värdepapper inneburo en fördubbling av 1913 års skattesatser.

Tidigare uttalanden och framställningar om fondstämpelavgiftens belopp.

Redan då förslaget om införande av en fondstämpelavgift var före hos 1908 års riksdag uttalade bevillningsutskottet, att en skatt av nu ifrågasvarande natur självfallet måste i viss mån verka hämmande på den allmänna rörelsen. Transaktioner av detta slag intoge med varje dag ett allt betydelsefullare rum i det ekonomiska livet, varav följde, att en åtgärd, som verkade såsom en hämsko på denna rörelsegren, måste mer eller mindre ofördelaktigt återverka på andra grenar av näringslivet. Redan på grund av angivna förhållanden borde synnerlig försiktighet iakttagas vid bestämmandet av skattens belopp.

Då år 1913 förslaget om höjning av fondstämpeln framkom, anförde *fondbörskommitterade* i skrivelse den 27 februari samma år (bilaga till bevillningsutskottets betänkande nr 36) bland annat, att en dylik höjning skulle — utan att förhindra de osunda fondaffärerna — medföra ett avsevärt betungande av de fullt legitima aktietransaktionerna ävensom föranleda till att affärerna drevos från fondbörsen och att spekulationen, i stället för att koncentrera sig på inhemska företag, skulle söka sig andra föremål, vilket skulle kunna leda till att avsevärda kapital lockades ur landet till placering i utländska, mer eller mindre äventyrliga affärer.

I skrivelse, intagen i Kungl. Maj:ts proposition nr 215 till 1920 års riksdag, anförde *Svenska fondhandlareföreningens styrelse*, att de synnerligen höga stämpelavgifterna visat sig inverka i hög grad menligt på såväl fondbörsomsättningen som fondhandeln i sin helhet, och framhöll önskvärdheten av skattesatsernas sänkning. Under återopande av liknande synpunkter har också *bank- och fondinspektionen* vid upprepade tillfällen hemställt, att fondstämpelavgiften måtte nedsättas, om möjligt till belopp, varmed densamma utgick före ikraftträdandet av förordningen den 30 mars 1917, eller i varje fall beträffande andra fondpapper än obligationer till belopp, varmed avgiften utgick före tillkomsten av förordningen den 29 november 1918.

Statskontoret, som ävenledes olika gånger hörts i ärendet, förklarade i skrivelse den 20 januari 1921, att det visserligen vore sannolikt, att en sänkning av avgiften endast skulle medföra en motsvarande minskning i statens av denna stämpelskatt beräknade inkomst, utan att bereda någon avsevärt ökad livaktighet på fondmarknaden. Då emellertid bank- och fondinspektionen med den inblick i fondmarknadens läge, som denna myndighet besutte, ansett en avgiftssänkning vara av behovet påkallad, samt den möjlighet till förbättring i fondmarknadens läge, som en dylik sänkning kunde innebära, måhända ej borde lämnas oförsökt, ansåge statskontoret sig ej böra göra någon erinran mot att åtgärder vidtoges i det av inspektionen angivna syfte.

Då frågan om provisorisk förlängning av de förhöjda skattesatserna förelades *1921 års riksdag*, uttalade riksdagen bland annat, att riksdagen ansett den statsfinansiella synpunkten böra i förevarande fråga tillmätas avgörande betydelse. Inför svårigheterna att finna täckning för statsverkets nödvändiga utgifter hade riksdagen icke funnit sig böra vidtaga åtgärder, genom vilka statsverkets inkomster av fondstämpeln skulle väsentligt nedsättas. Riksdagen hade därmed emellertid icke velat underkänna de skäl, som av bank- och fondinspektionen anförts för en sänkning av fondstämpeln. I den mån det statsfinansiella läget kunde komma att medgiva en dylik nedsättning, ansåge riksdagen önskvärt, att åtgärder i sådan riktning vidtoges.

Vid *1926 års riksdag* framfördes i tvenne likalydande motioner förslag, att fondstämpelavgifterna beträffande aktier och därmed jämställda fondpapper skulle återföras till de belopp, som gällde före kristidens höjningar. I fråga om verkningarna i statsfinansiellt hänseende av en sänkning av

fondstämpeln anförde motionärerna, att därav med säkerhet skulle föranledas ökade affärer samt att statens stämpelinkomst sålunda icke komme att nedgå med så stort belopp, som motsvarade sänkningen av skattesatserna.

Med anledning av motionerna verkställdes inom finansdepartementet en undersökning i ändamål att beräkna den minskning i fondstämpels avkastning, som skulle bli en följd av den föreslagna nedsättningen. Utredningens resultat sammanfattades i en promemoria, som fogades såsom bilaga till bevillningsutskottets betänkande nr 35. Enligt promemorian skulle, därest man räknade med oförändrad omsättning, den av ett bifall till motionerna föranledda minskningen i fondstämpels avkastning uppgå till omkring 1,420,000 kronor för år. Vid en ökning av aktieomsättningen av 200 miljoner kronor skulle kvarstå en minskning i fondstämpelavkastningen av omkring 1,120,000 kronor. Därest skattesatserna sänktes till hälften och man räknade med en ökad omsättning av 100 miljoner kronor, skulle stämpelminskningen belöpa sig till omkring 650,000 kronor.

Med hänsyn till det statsfinansiella läget ansåg sig bevillningsutskottet icke kunna tillstyrka bifall till förslaget om nedsättning av fondstämpelavgifterna. Mot utskottets motivering reserverade sig fyra ledamöter, vilka ansågo, att utskottet visserligen på grund av statsfinansiella skäl ej borde tillstyrka bifall till motionerna, men att utskottet likväl bort uttala den uppfattningen, att en sänkning av stämpelavgiften borde vidtagas, så snart detta med hänsyn till det statsfinansiella läget prövades kunna ske.

Detta reservanternas förslag till motivering bifölls också av första kammaren, varemot andra kammaren för sin del godkände bevillningsutskottets hemställan.

Framställning år 1926 av styrelsen för Stockholms fondbörs om nedsättning av fondstämpeln för aktier.

Nu har, såsom jag förut anförde, *styrelsen för Stockholms fondbörs* i skrivelse den 16 oktober 1926 hemställt, att Kungl. Maj:t täcktes till 1927 års riksdag avlåta proposition med förslag dels om nedsättning till hälften av nu utgående fondstämpelavgifter för aktier dels om upphävande av bestämmelsen i 3 § 2 mom. fondstämpelförordningen, enligt vilket stadgande stämpeln för vissa utländska affärer skall utgå med allenast halva beloppet.

Fondbörsstyrelsen har därvid, efter en redogörelse för vad i frågan tidigare förekommit, framhållit, hurusom från de mest skilda håll betygats, att den nuvarande höga fondstämpelavgiften i hög grad bidragit till det ringa intresse allmänheten för närvarande visade för att placera penningar i aktier och att följaktligen denna från kristiden ännu kvarstående höga avgift utgjorde en verklig hämsko för näringslivet i vårt land.

För att erhålla en uppfattning av, huru våra nuvarande fondstämpelavgifter ställde sig i förhållande till utlandets, har börsstyrelsen gjort en utredning, efter vilka normer fondstämpelavgifterna för närvarande utgå i vissa länder i Europa och Förenta staterna. I anslutning till denna utredning, vilken i en sammanfattande tablå torde få fogas vid statsrådsprotokollet, har börsstyrelsen vidare anförde. Av utredningen framginge, att med undantag

av Norge och Finland intet land i Europa eller Förenta staterna hade så höga fondstämpelavgifter å aktier som Sverige. I båda nämnda länder rådde också stark opposition mot den nuvarande höga stämpelavgiften, och upprepade framställningar hade gjorts i syfte att snarast få stämpeln nedsatt. Redan år 1922 hade Danmark funnit sig föranlåtet att vidtaga en sänkning från 5 till 3 promille av gällande skattesatser. I Tjeckoslovakien hade fondstämpeln år 1925 sänkts till en fjärdedel eller till 1 promille. I Belgien hade år 1926 stämpelskatten sänkts till hälften eller från 2 till 1 promille, och i Tyskland hade likaså — trots det svåra statsfinansiella läget — år 1926 en sänkning till hälften av förut utgående stämpelavgifter kunnat vidtagas, så att i detta land fondstämpeln å aktier nu utgjorde 3 promille och i vissa fall än lägre belopp. Slutligen hade i Österrike på våren 1926 en högst betydlig nedsättning av stämpelavgiften ägt rum eller från 10 till 2.4 promille.

Härutöver har børsstyrelsen bland annat andragit:

De nuvarande fondstämpelavgifterna å aktier måste anses verka direkt hämmande icke blott för en enskild kårs verksamhet utan för hela vårt lands industri, för vilken det vore en livsfråga, att den kunde på förmånligaste sätt tillföras erforderligt kapital. Då det dessutom styrkts, att de nuvarande fondstämpelavgifterna å aktier i Sverige vore högre, i många fall väsentligt högre än i de flesta av Europas stater, syntes det børsstyrelsen vara skäligt, att nu omsider en återgång åtminstone till de genom 1917 års förordning fastställda avgifterna genomfördes, även om åtminstone till en början någon minskning i stämpelinkomsterna därigenom skulle uppstå.

På grund av finansdepartementets till bevillningsutskottet vid 1926 års riksdag gjorda utredning förefölle nämligen den sannolika minskning av fondstämpelinkomsterna, som skulle uppstå vid en sänkning till hälften av de nu utgående stämpelavgifterna å aktier, ur budgetär synpunkt för närvarande vara så obetydlig, att endast av detta skäl hinder för sänkningens genomförande icke gärna vidare kunde resas, om det av andra påvisbara anledningar vore önskvärt eller nödvändigt, att stämpelavgiften nedsattes.

Att med exakthet uppgiva den omsättningsökning, som en eventuell nedsättning av stämpelavgifterna å aktier kunde komma att medföra, vore givetvis för børsstyrelsen omöjligt. En omsättningsökning av åtminstone 150 miljoner kronor mot den senast beräknade syntes dock icke vara osannolik. Redan år 1926 hade omsättningen å Stockholms fondbörs — huvudsakligen beroende på inträffade kursstegringar — i jämförelse med år 1925 ökats med över 50 miljoner kronor och en ytterligare omsättningsökning av cirka 100 miljoner kronor genom fondstämpelnedsättningen syntes icke vara otrolig.

Minskningen i stämpelinkomsterna syntes för övrigt åtminstone delvis bortelimineras genom upptagande av den inom 1926 års riksdag väckta tanken att upphäva bestämmelsen i 3 § 2 mom. om halv stämpelavgift för avtal om köp och byte av fondpapper i utlandet. Utomlands åtnjöte utländska fondpapper i allmänhet icke någon särskild förmånsrätt gent emot de inhemska

i form av lägre stämpelavgifter. Tvärtom stämpelbelades exempelvis svenska obligationer i flera länder högre än inhemska, varjämte stämplarna å slutnotor i en del stater vore högre, då det gällde fondpapper i främmande valutor.

*Bank- och
fondinspek-
tionen.*

Bank- och fondinspektionen har den 16 november 1926 avgivit infortrat utlåtande över börsstyrelsens ifrågavarande framställning och därvid förklarar sig anse, att de skäl, vilka tidigare anförts för en nedsättning av fondstämpelavgiften, alltjämt ägde giltighet, samt i följd därav tillstyrkt börsstyrelsens förslag om sänkning av stämpelavgiften för aktieöverlåtelse.

Vidare har bank- och fondinspektionen erinrat, att den av börsstyrelsen berörda bestämmelsen angående halv stämpelavgift för överlåtelse, därom avtal avslutas i utlandet, intagits i fondstämpelförordningen av den anledning, att vid dylika avtal i de flesta fall stämpelavgift erlades även i utlandet och man velat undvika, att vid tillämpningen av de allmänna bestämmelserna rörande stämpelplikt dubbelbeskattning skulle komma att äga rum. I viss mån syntes därvid även reciprociteten hava spelat in. I ett flertal av de länder, med vilka affärer från Sverige av ifrågavarande slag numera huvudsakligen avslutades, syntes motsvarande reduktion icke förekomma. Vid sådant förhållande och då någon olägenhet av ett borttagande av den nu ifrågavarande bestämmelsen icke syntes uppstå, hade bank- och fondinspektionen ansett sig böra tillstyrka börsstyrelsens förslag jämväl i denna del.

Då statsfinansiella skäl åberopats emot en stämpelnedsättning, har bank- och fondinspektionen sökt åstadkomma en utredning, vilken skulle kunna läggas till grund för ett bedömande av de statsfinansiella verkningarna av en stämpelsänkning, och i sådant avseende införskaffat vissa uppgifter från bankbolagen och övriga fondkommissionärer. Inspektionen har härom anført följande:

Dessa uppgifter, som hänförde sig till första halvåret 1926, utvisade den erlagda fondstämpelavgiftens, tillhopa 1,060,215 kronor, fördelning å aktie- och obligationsöverlåtelse. Vidare hade inspektionen från generalpoststyrelsen inhämtat, att sammanlagda beloppet av från postverket under nyssnämnda period försålda fondstämplar utgjort 1,354,780 kronor. Divergensen i beloppen föranleddes därav, att den från generalpoststyrelsen erhållna uppgiften jämväl omfattade stämplarna vid sådana överlåtelse, som icke gått genom fondkommissionärer utan direkt mellan enskilda personer. En viss olikhet i det sålunda samlade materialet, fränsett beloppen, förefunnes därjämte, i det att de använda stämplarna i någon mån hänförde sig till stämpelinköp, verkställda hos postverket före ingången av år 1926. Om man emellertid antog, att ineliggande förråd av inköpta fondstämplar vid halvårets ingång och slut varit lika stort — ett antagande som förmodligen stode i ganska nära överensstämmelse med verkligheten — kunde man utgå från att det samlade materialet vore jämförbart. På grundvalen av hos inspektionen tillgängliga uppgifter angående genom bankbolag och andra fondkommissionärer verkställda inköp av värdepapper från utlandet samt försäljningar av värdepapper till utlandet hade förutnämnda från bankbolag och andra

fondkommissionärer införfäffade uppgifter kunnat fördelas allt efter som överlåtelsen skett inom landet eller i utlandet i fondstämpelförordningens mening. Samtidigt hade även en fördelning skett av de i utlandet avslutade aktie- respektive obligationsöverlåtelseerna å svenska och utländska värdepapper. En liknande fördelning beträffande överlåtelse inom landet hade icke kunnat av inspektionen uppgöras, men man syntes kunna utgå från att, såvitt anginge utländska värdepapper, omsättningen inom landet under halvåret uppgått åtminstone till samma belopp som inköpspriset å från utlandet förvärfvade dylika värdepapper eller 367,699 kronor för aktier och 24,291,343 kronor för obligationer, dragande i fondstämpelavgift de förra 2,206 kronor och de senare 24,291 kronor.

Under antagande slutligen, i brist på annan utredning, att det belopp, som erlagts vid transaktioner mellan enskilda personer, i sin helhet hänförde sig till överlåtelse inom landet, skulle det förhandenvarande materialet utvisa den fördelning i omsättningen och erlagda fondstämpelbelopp, som framginge av följande tabell:

Stämpelpliktiga överlåtelse av fondpapper.

Första halvåret 1926.

Överlåtelse	O m s ä t t n i n g			S t ä m p l a r		
	Fondkommis- sionärer	Privat- personer	Summa	Fondkommis- sionärer	Privat- personer	Summa
<i>I. Inom landet.</i>						
Aktier	143,216,413	41,985,333	185,201,746	859,298	251,912	1,111,210
Obligationer	136,486,100	42,653,000	179,139,100	136,486	42,653	179,139
<i>II. I utlandet.</i>						
a) Aktier						
1) Svenska	14,265,822	—	14,265,822	42,797	—	42,797
2) Utländska	1,520,574	—	1,520,574	4,562	—	4,562
b) Obligationer						
1) Svenska	4,057,068	—	4,057,068	2,028	—	2,028
2) Utländska	30,087,598	—	30,087,598	15,044	—	15,044
Summa	329,633,575	84,638,333	414,271,908	1,060,215	294,565	1,354,780

De i tabellen angivna siffrorna utvisade, att därest de av börsstyrelsen påyrkade förändringarna i fondstämpelförordningen varit tillämpade under första halvåret 1926, dessa skulle hava medfört å ena sidan en minskning av stämpeluppbörden för aktieöverlåtelse med 555,605 kronor och å andra sidan en kompenserande ökning av stämpeluppbörden för överlåtelse i utlandet med 17,072 kronor, varigenom sålunda nettominskningen i statsverkets fondstämpeluppbörd skulle hava utgjort 538,533 kronor.

Jämväl på andra sätt än det av börsstyrelsen anvisade skulle man enligt bank- och fondinspektionens mening kunna motverka en minskning i statsverkets fondstämpeluppbörd.

I sådant hänseende syntes närmast böra ifrågakomma en höjning av stämpelavgiften beträffande utländska värdepapper och i varje fall en höjning för överlåtelse av utländska obligationer. Verkningsarna av en höjning

särskilt i sistnämnda hänseende kunde icke matematiskt beräknas efter den hittillsvarande omsättningen, enär denna givetvis komme att i viss mån hämmas av de höjda avgifterna. Även om ökningen i statsverkets stämpeluppbörd sålunda icke skulle stå i proportion till höjningen av stämpelavgiften, syntes man dock böra räkna såsom en vinst i andra hand för landet, att en minskning kunde väntas i den kapitalexport för placering i utländska obligationer, som till skada för vår betalningsbalans pågått sedan en längre tid och alltjämt ägde rum.

Möjligen skulle man även kunna tänka sig en höjning av stämpelavgiften för överlåtelse av obligationer över huvud taget. I så fall måste man emellertid framgå med stor försiktighet, så att icke höjningen verkade alltför mycket hämmande på omsättningen av svenska obligationer, varigenom icke blott det avsedda finansiella resultatet skulle utebliva utan jämväl prisbildningen å obligationer bliva ojämn och otillförlitlig till skada för hela denna form av upplåning.

Slutligen ville bank- och fondinspektionen framhålla, att den minskning i stämpeluppbörden, som den föreslagna stämpelnedläggningen i allt fall måste medföra, i viss mån torde komma att kompenseras genom en ökning i omsättningen av fondpapper. En uppskattning av denna ökning kunde naturligen endast ske gissningsvis, men en ökning av 100 miljoner kronor i aktieomsättningen under budgetåret 1927—1928 vore icke otänkbar. Ökningen av aktiestämpeluppbörden skulle då för halvår med tillämpning av börsstyrelsens förslag belöpa sig till 150,000 kronor.

*Departements-
chefen.*

Av den lämnade redogörelsen framgår, att de under kristiden företagna höjningarna av fondstämpeln vid köp och byte av aktier tillkommit i syfte dels att motverka en osund, våldsamt upptriven spekulation och dels att utöver vad förut varit fallet utnyttja fondstämpeln såsom skattekölla. Av dessa skäl saknar det förstnämnda nu sedan lång tid tillbaka giltighet. Omsättningen å aktiemarknaden har sedan flera år varit mycket låg. Den ökning i omsättningen, som ägt rum under år 1926, torde, såsom börsstyrelsen anför, huvudsakligen vara beroende på inträffade kursstegringar. En ökad livaktighet å aktiemarknaden måste anses önskvärd, då därigenom bland annat industriens möjligheter att anskaffa eget kapital, vilka för närvarande äro starkt begränsade, skulle till gagn jämväl för det allmänna underlättas. Då det är sannolikt, att den nuvarande höga fondstämpeln å aktier verkar i väsentlig grad återhållande å omsättningen på aktiemarknaden, lär derav följande, att från nyss angivna synpunkt en sänkning av fondstämpeln bör vidtagas. Ett ytterligare skäl för en sådan sänkning utgör — såsom också framhållits i förutnämnda vid 1926 års riksdag väckta motioner — angelägenheten av att befrämja avvecklingen av åtskilliga under kristiden beviljade krediter mot säkerhet av aktier, vilka sedermera starkt sjunkit i värde och i följd därav antingen ligga »frusna» hos långgivare eller övertagits av s. k. stödkonsortier. För en sådan avveckling utgör den höga fondstämpeln ett betydande hinder. Nu anförda och andra olägenheter av den höga aktiestämpeln hava föranlett mig att, trots de betänkligheter, som ur statsfinansiell synpunkt möta mot en sänkning av skattesatserna, förorda en dylik nedsättning av stämpelavgiften till hälften. För att undvika en alltför

betydande minskning i stämpelmedelsintäkterna under budgetåret 1927—1928 synes emellertid nedsättningen icke böra träda i kraft förrän den 1 januari 1928, till vilken dag alltså nuvarande skattesatser skulle fortfarande gälla.

Såsom framgår av förut (sid. 13) åberopade tabell skulle, med utgångspunkt från fondpappersomsättningen under första halvåret 1926, vid bifall till detta förslag uppkomma en inkomstminskning under titeln stämpelmedel av omkring 550,000 kronor för halvår räknat. Till motvägande härav lärer man dock, i enlighet med vad jag förut i dag anfört vid beräkningen av stämpelmedelsintäkterna under budgetåret 1927—1928, kunna räkna med en viss av skattenedsättningen föranledd ökning av aktieomsättningen. Bank- och fondinspektionen har ansett en sådan ökning av 100 miljoner kronor under nästkommande budgetår icke vara otänkbar, motsvarande en ökad fondstämpeluppbörd, beräknad i enlighet med förslaget, å 150,000 kronor för halvår. I angivna sammanhang anmälde jag mig vidare hava för avsikt att föreslå dels upphävande av föreskriften i 3 § 2 mom. av fondstämpelförordningen om uttagande av allenast halv stämpel vid köp och byte av fondpapper i utlandet, då den ene kontrahenten är bosatt i utlandet, dels ändring i den allmänna stämpelförordningen i syfte att vinna effektivitet i bestämmelserna om stämpelavgift vid införsel till riket av utländska värdepapper, varigenom nedgången i stämpelintäkten syntes ytterligare skola motverkas. Förslag i sistberörda hänseende torde få anmälas senare i sammanhang med andra ändringsförslag beträffande den allmänna stämpelförordningen. I anledning av börsstyrelsens av mig sålunda förordade förslag om upphävande av stadgandet i 3 § 2 mom. har på min begäran inom utrikesdepartementet verkställts en undersökning, som givit vid handen, att hinder av internationellt rättslig natur icke möta mot en sådan åtgärd. Bank- och fondinspektionens förslag om höjning av fondstämpeln beträffande utländska obligationer har jag däremot av internationella hänsyn icke ansett mig böra biträda och ej heller den av inspektionen med stor tvekan framförda tanken om höjning av fondstämpeln beträffande obligationer över huvud taget.

De av mig nu anmälda förslagen rörande stämpelavgiften vid köp och byte av fondpapper innebära sådan ändring i 3 § 1 mom. av förordningen den 6 november 1908, att de däri genom förordningen den 13 april 1922 stadgade stämpelavgifterna nedsättas beträffande aktier, lotter, andelsbevis och delaktighetsbevis till hälften av nu fastställda belopp, varemot vid överlåtelse av obligationer samma stämpelavgifter, som enligt detta moment för närvarande gälla, allt fortfarande skola utgå. Då sistnämnda avgifter emellertid äro allenast provisoriskt beslutade, erfordras uttrycklig föreskrift om ändring av 1908 års förordning jämväl i vad avser stämpelavgifterna vid överlåtelse av obligationer. Slutligen skall 3 § 2 mom., som innehåller bestämmelser om stämpelavgift vid köp och byte av fondpapper i utlandet, då den ene kontrahenten är bosatt i utlandet, upphöra att gälla samtidigt med

ikraftträdande av de nya skattesatserna vid överlåtelser av aktier och därmed likställda värdepapper. Sistberörda åtgärd kräver redaktionella jämkningar i vissa andra författningsrum av förordningen. Sålunda erhålla 3—6 mom. i 3 § ändrad numrering, varjämte de i nuvarande 3 § 5 mom., 4 § 2 mom. och 7 § 2 mom. gjorda hänvisningarna till vissa moment i 3 § rättas. I 3 § 2 mom. andra stycket stadgas för närvarande, att såsom avslutat i utlandet anses jämväl sådant avtal, som kommit till stånd medelst post, telefon eller telegraf mellan ort i Sverige och ort i utlandet. Då en dylik bestämmelse även i fortsättningen synes erforderlig för tillämpning av stadgandet i 6 § andra stycket, torde densamma bära där infogas. I samband med förutberörda ändring av 7 § 2 mom. torde i 4 mom. av samma paragraf vidtagas en av den ändrade numreringen av vissa paragrafer i utsökningslagen föranledd redaktionell jämkning.

Bestämmelse om att de nu gällande stämpelavgifterna skola utgå intill den 1 januari 1928 torde lämpligen meddelas i form av övergångsstadgande.

I enlighet med vad jag sålunda anfört har författningsförslag i ämnet nu upprättats.

Föredraganden uppläser härefter förslag till förordning om vissa ändringar i förordningen den 6 november 1908 (nr 129) angående en särskild stämpelavgift vid köp och byte av fondpapper samt hemställer, att Kungl. Maj:t måtte i proposition föreslå riksdagen att antaga nämnda förslag.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse, bil. litt. vid detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:
Svante Ericsson.

Bilaga.**Jämförelse mellan olika länders fondstämpelavgifter för aktier.**

Land	Belopp	Stämpel	i promille	Anm.
Sverige	1,000 sv. kr.	6 sv. kr.	6	
Norge	1,000 n. kr.	10 n. kr.	10	
Danmark	1,000 d. kr.	3 d. kr.	3	1
Finland	1,000 fmk	8 fmk	8	
Tyskland	1,000 rmk	3 rmk	3	2
England	1,000 £	4 shs	0.2	
Frankrike	1,000 frcs	2 frcs	2	
Italien	1,000 lire	1.2 lire	1.2	3
Holland	—	ingen	—	4
Belgien	1,000 frcs	1 frcs	1	5
Schweiz	1,000 frcs	0.1 frc	0.1	
Österrike	1,000 skilling	2.4 skilling	2.4	6
Tjeckoslovakien	1,000 Kč	1 Kč	1	7
Förenta staterna	1,000 \$	0.4 \$	0.4	

¹ Stämpelskatten år 1922 nedsatt från 5 till 3 promille.

² » » 1926 » till hälften av förut gällande.

Vid »Händler»-affärer utgår stämpeln med hälften av eljest gällande belopp. »Händler»-affärer äro affärer, där samtliga parter äro inländska »Händler», d. v. s. börsmäklare, banker, bankirer eller officiella sparkassor.

³ Stämpeln är fix och utgår med 60 cts oavsett värdet (halv stämpel).

⁴ Här utgår i stället sedan 1917 en registreringskatt av 2¹/₂ procent på inhemska aktier.

⁶ Stämpelskatten år 1926 nedsatt till hälften av förut gällande.

⁶ » » 1926 » från 10 promille till 2.4 promille.

⁷ » » 1925 » till en fjärdedel av förut gällande.